

HOEDER VAN MARIA MONTESSORI'S NALATENSCHAP

Maria Montessori is meer dan grondlegger van een internationale onderwijsmethode. Alexander Henny is haar op een na oudste achterkleinzoon en oprichter van *Montessori-Pierson Publishing Company*, gespecialiseerd in het uitgeven van de originele werken. Zijn familiegeschiedenis, werk voor de *Association Montessori Internationale (AMI)*¹ en de uitgeverij zijn niet van elkaar los te denken. In 2020 kreeg hij een koninklijke onderscheiding als 'hoeder van het Montessori-universum'.

TEKST SANDRA VEENSTRA FOTO'S SANNY VIEWS

Alexander Henny herinnert zich haar nog goed: 'Zelf heb ik Maria Montessori nog vijf jaar meegemaakt, ze was mijn overgrootmoeder². De familie was hecht en zij stond aan het hoofd. Zij had impact, maar mijn opa Mario en oma Ada hebben misschien toch wel de belangrijkste rol gespeeld bij mijn vorming. Levendige herinneringen heb ik aan de zomers, de kerstvieringen en de andere familiebijeenkomsten in Huis aan Zee, het buitenhuis van de familie Pierson in Noordwijk. Maria Montessori ligt daar ook begraven. Zij heeft altijd gezegd "Daar waar ik doodga, moet ik begraven worden". Haar graf wordt nog steeds welbezocht.'

Maria Montessori kreeg in 1898 in Rome een buitenachtelijke zoon, samen met de arts Giuseppe Montesano: Mario. Vanwege de toenmalige maatschappelijke context in het streng katholieke Italië konden zij niet trouwen, anders had Maria haar werk moeten opgeven. Daar door werd zijn geboorte geheimgehouden en groeide hij aanvankelijk op in een pleeggezin, waarbij Maria

Montessori hem bezocht als tante. Op zijn veertiende trok hij bij Maria Montessori in en werden zij onafscheidelijk. Mario werd haar belangrijkste assistent. Samen reisden zij de wereld rond om te werken, montessorischolen te stichten en het montessori-gedachtegoed te verspreiden.

Association Montessori Internationale

In 1929 op een congres in Denemarken richtten Maria en Mario Montessori de Association Montessori Internationale op, om de kwaliteit en eenheid in het gedachtegoed te bewaken en bewaren. Maria Montessori was tot haar overlijden directeur van deze vereniging, waarna Mario het stokje overnam en de AMI verder professionaliseerde. Ook nu geldt de AMI nog als het *global network* waarin leerkrachten worden opgeleid in en gemeenschappen worden versterkt vanuit de benadering van Maria Montessori, met opleidingscentra in meer dan 50 landen.

Alexander Henny: 'Vanuit dat vehikel hebben zij de wereld veroverd. Je kunt wel zeggen dat mijn opa zijn hele leven aan het montessori-gedachtegoed heeft gewijd. Ook toen hij trouwde, in Amerika, en een gezin stichtte, bleef dit zo. Toen ze zich in Barcelona vestigden, bleef oma bij de kinderen en opa reisde met Maria Montessori. Maria woonde samen met het gezin van Mario en als ze thuis was, was ze dominant aanwezig, waardoor zij grote invloed had op de opvoeding van haar kleinkinderen.'

Nederland toevallig thuisbasis

In 1936 scheidde Mario van zijn eerste vrouw. In datzelfde jaar brak de Spaanse Burgeroorlog (1936-1939) uit en vluchtten Maria en Mario Montessori uit Barcelona waar in de erop volgende jaren steeds heviger gevochten zou worden, vertelt hij. Tijdens het internationale montessoricongres van 1936 in Londen ontmoetten zij de Nederlandse Ada Pierson, die daar een montessoricursus volgde. Zij heeft hen toen naar Nederland uitgenodigd en zo is Nederland uiteindelijk per toeval de thuisbasis van de

familie geworden, zegt hij. ‘Toen Maria en Mario in 1939 naar India vertrokken, en niet voor 1946 naar Nederland konden terugkeren, bleven mijn moeder en haar broers en zus, inmiddels tieners en twintigers, onder de hoede van Ada en haar ouders. Mario is later met Ada hertrouwd.’

Alexander Henny ervaart een sterke binding met zijn voorouders, zegt hij, maar dat weerhield en weerhoudt hem er als montessorikind niet van eigen keuzes te maken. Zo koos hij na zijn militaire dienstplicht voor de studie economie en emigreerde met zijn vrouw naar Nieuw-Zeeland, om vervolgens in 1981, twee dochters rijker, terug te keren naar Nederland. ‘Een fantastische tijd, maar wel aan de andere kant van de wereld. Onze meeste familie woont toch in Nederland.’ Toen zijn toenmalige werkgever Wolters Kluwer iemand met buitenlandervaring zocht voor de Verenigde Staten, vertrok hij met zijn gezin in 1982 opnieuw voor drie jaar in Washington te gaan werken. Daar werd een derde dochter geboren. In 1985 verlieten zij de USA weer om zich voorgoed in Nederland te vestigen, eerst in Amsterdam en daarna in Laren, Noord Holland, waar Alexander en zijn vrouw opgegroeiden.

‘Zij heeft na het overlijden van Mario in 1982 het stokje overgenomen en de AMI geleid.’

Hoewel de AMI geen familiebedrijf is, zijn veel familieleden – al dan niet zijdelings, actief betrokken bij de AMI in Nederland of elders in de wereld. Zij spelen een rol in het levendig houden van het montessori-erfgoed, nemen plaats in het bestuur, werken als trainer of in ondersteunende functies. Zo ook Alexander Henny zelf, naast zijn werk buiten de montessoriwereld, vertelt hij. ‘Ada was een AMI getrainde vrouw, en nam al sinds haar huwelijk met Mario een groot deel van de ondersteunende taken bij de AMI voor haar rekening. Zij heeft na het overlijden van Mario in 1982 het stokje overgenomen en de AMI geleid. Het huis waar zij met Maria Montessori woonden, was ook het hoofdkwartier van de AMI. Het huis aan de Koninginneweg in Amsterdam doet nog steeds dienst als hoofdkwartier en als museum. Na haar overlijden in 1988 liet Ada de hele boedel na aan haar kleinkinderen. Wij zijn met elf en hebben alle eigendommen waaronder de uitgrechten en de royalty’s gekregen, waarmee ik later de uitgeverij heb kunnen opzetten.’

Montessori-Pierson Publishing Company

‘Mijn jongste tante, Renilde, was naast AMI-trainer betrokken bij het leiden van de AMI, vanaf 1995 als *General Secretary* en vanaf 2000 als president. Zelf zat ik van 2000 tot 2010 in het bestuur. Het was in die tijd dat Renilde voorstelde iets te doen met het hele familie-archief van Maria Montessori. En zo heb ik in 2006 de

uitgeverij Montessori-Pierson Publishing Company opgezet, startend met twee uitgaven.’

‘Maria Montessori liet haar werk alleen door haar persoonlijk goedgekeurde AMI-gekwalificeerde auteurs optekenen en vertalen, en veel van deze uitgaven werden door plaatselijke uitgeverijen gepubliceerd. Het gaat om originele werken van Maria Montessori. De inhoud staat dus vast, maar het taalgebruik raakte in de loop der jaren wat verouderd.’ Toen uitgeverij Clio wilde stoppen met de montessori-uitgaven, besloot Alexander Henny om alle boeken van Clio over te nemen, uitgaven te hertalen en opnieuw uit te geven, zegt hij. ‘De meeste teksten en boeken worden vertaald uit het Engels. De van oorsprong Italiaanse titels waren al vertaald door mensen die dicht bij Maria Montessori stonden, qua inhoud laten we die intact. Wij hoeven deze dus alleen te redigeren op moderner taalgebruik. En daarvoor hebben we een aantal deskundige AMI-getrouwen. Denk aan Fred Kelpin en Annet Haines.’

Trots besluit hij: ‘We hebben inmiddels 29 Engelse titels, 18 Spaanse en 10 Nederlandse. In 2013 hebben we bijvoorbeeld de *Rome Lectures* uit 1913 uitgegeven, en ook de *London Lectures* uit 1946 hebben we beschikbaar gemaakt voor het publiek. Er is wereldwijd nog steeds veel belangstelling voor haar oorspronkelijke werk. En... er gaan nog mooie nieuwe uitgaven volgen. We hebben net het boek *Cosmic Education* uitgegeven. De inhoud van dit boek komt voor het overgrote deel uit het archief van Maria Montessori en is samengesteld en geredigeerd door Alison Awes.’

1. AMI, opgericht door Maria en Mario Montessori: <https://archives.montessori-ami.org/news/where-it-all-began>
2. Stambloom Maria Montessori: <https://www.interactum.be/web/wp-content/uploads/montessoris.pdf>